

הוא צעיד, הוא פיקח וחוסס, והוא

במדינה דמוקרטית, והוא מלא רגשי תיב" כול ואכזבה, ולא פעם — איכה נגד החב"רה, שאין ניתן לו להשתלב בה שילוב יוצר ומעורר סיפוק. שרה-חנינו, אבא אבן, אף מצא לנכון להזהיר את הכנסת: "פיגור השכלתי זה נוטה להזדוהת עם סיווג עדתי מסויים. יר צא שסכנה חברתית מונחת על גביה של סכנה השכלתית — ושתי הסכנות יחד עלולות להצטרף לחשבון, במרוצת הזמן, של משבר לאומי המור". אם כן, שצה שאתם מתכוונים בתמונתו

גם אביו מיום-עבודתו, ואמא מגישה לו לאכול על השולחן היחידי בבית. זילבר צריך להכות בסבלנות עד שכל המשפחה תסיים את ארוחת-הערב, לפני שהוא יכול לפרוש את מחברתו על השולחן. ברגע זה מתעוררת בעיה מס' 2; אין אף אחר, בכל המשפחה, המסוגל לעזור לו, לענות לשאלותיו או אפילו סתם להתעניין במעשיו: אמו אינה יודעת קרוא וכתוב, ואביו אינו יודע אלא כמה מלים בעברית. לא נותרה אלא אחותו, הלומדת בכיתה ד', גם אילו היה ביכולתה להשגיח והנחות,

מאת שלום כהן

של זילבר בניטה בן השמונה, זכרו: אתם מתכוונים במשבר לאומי בכוח.

★ ★ ★

וופלות במקום נפרים

ר שר עמנו קבל: "אייכולתם של בני עולים אלה להשיג את הממוצע לאומי הכולל אינו נובע משום נהיחות כשרונית מלידה. אין דבר כזה."

כלומר: ילדי מעלות אינם פיקחים יותר, או מטומטמים יותר, מבני-גילם בצפון תל-אביב או בחיפה.

אם כן, מדוע נופלים זילבר וחבריו במעלות מן הרמה הארצית? מה גרם לכך, שמחצית תלמידי כיתה ו' במעלות לומדת בהתאם לתוכנית הלימודים של מחלקת-החינוך כיתר תלמידי כיתה זו בארץ, אך המחצית השנייה של אותה כיתה לומדת בספר של כיתה ג'?

את התשובה אפשר למצוא בשני מקומות: במקומות מגוריהם של הילדים, ובבית הספר בו הם לומדים: בבתי-השורה, כמ-

הרי שבשעה זו של היום היא כבר עייפה. כי היא לומדת במשמרת ראשונה, ויוצאת מוקדם מהבית.

זילבר הוא, ילד פיקח, בעל תפיסה טב" עית מהירה. הוא גם רוצה ללמוד, לעשות את אשר מטיה עליו המורה, על כן הוא מתאמץ מאד. אך הדבר אינו תלוי בו ובמי אמציו. התנאים בהם הוא נתון עוצרים בעד התקדמותו בלמודים ועל תנאים אלה אין לו כל שליטה.

זילבר בניטה אינו מיקרה בודד. הוא רק תלמיד אחד מתוך 450 תלמידים בבית-הספר היסודי-ממלכתי במעלות, שהוא רק אחד מתוך שרשרת בתי-הספר היסודיים באזורי-הפיתוח, בהם לומדים מחציתם של 470 אלף תלמידי בתי-הספר העבריים היסודיים במדינה.

איהו תלמידים הם זילבר וחבריו? על כך השיב בשנה שעברה אריה סימון, המ"ק על החינוך ברורו, שם מרוכזים בני העליה החדשה: "אחוז התלמידים שאינם מגיעים להשגים מינימליים הינו 35 עד 40. המושג, חוסר השגים מינימליים פירושו,

אינו יכול

עט בלי יוצא מן הכלל, מצב כלכלי דחוק, תנאי מגורים קשים שאינם משאירים ילד פינה לכתוב או אפילו לשבת בשקט. במק" רים רבים מגיעים התלמידים רעבים לבית הספר, וארוחת-הצהרים הניתנת להם, שם היא ארוחתם העיקרית — או אפילו הי" חיה.

ההורים מנותקים מן השפה העברית ומב" עיות הארץ; כולם נתונים בקשיי פרנסה קליטה. על כן, גם אם היו רגילים לקרוא ספרים ועיתונים בהרף-לארץ, אין הם עושים זאת כאן. בנם, הפותח את ילקוטו, מרגיש שהוא מכניס יסוד זר לבית. להבנה או לעזרה מצד הוריו — אינו יכול אפילו לחלום.

מורה, שקראה לאבי אחד מתלמידיה כדי להגיד לו שבנו מפגר בלימודים ויהסביר לו שעליו להתעניין בכך ולעזור לו, נשבעה לא לעשות זאת יותר. האב, שלא יכול היה, כמובן, להיענות לבקשת המורה, הוציא את כל כספו ועלבונו על הילד עצמו. בנו" כחות המורה החל מגדף ומכה את ילדו, על היותו תלמיד גרוע.

נער תל-אביבי, החוגג את יום-הולדתו במסיבה ביתית, מקבל עשרות מתנות. השכיחה במתנות אלה: ספרים. הוא מורגל מילדות לעיין בהם, לקמוד פרק בהליכות תרבות, רכוש ידיעות אנציקלופדיות על העולם בו הוא חי, ולעיין ביצירות ספרותיות גדולות. במידה וילד במעלות מקבל מתנה ליום-הולדתו (וזה לא מתרחש בכל יום-הולדת) יש כל הסיכויים שמתנה זו תהיה חולצה, זוג נעליים, או דבר מאכל טוב ובלתי-רגיל כמו למשל, וופלות מצו" פות בשוקולד. לקבל ספר אין לו כמעט סיכוי.

★ ★ ★

אין, איה, אין

אפשר היה לצפות, אפוא, שהמ"דינה, המעוניינת ברמה גבוהה של אזרחיה, תפצה את ילדי מעלות על המיג-

שילד מסויים מסיים את בית-הספר היסודי ואינו מסוגל לקרוא עתון או ספר פשוט ולהבין; אינו מסוגל לכתוב מכתב באותיות קריאות ובלשון מובנת; אינו מסוגל להש" משגם בארבע פעולות החשבון; הוא נערד ותלמידים ראוניים על עם ישראל, מדינת ישראל, והעולם הסובב אותו.

המשך המחנך החתיק: "משמע, תוצר ה" חינוך של שמונה-חמש שנים בארץ — שכן חלק ניכר של הילדים בהם מדובר החל את חינוכו בגן-חובה או אף בגן גילאי 4 — הינו לעתים קרובות נער שלא קנה אף את היסודות הפשוטים הדרושים לאזרחות

זילבר

בוקר טוב, תלמידים. היום נתחיל עם שיעור בחשבון. חשבון קר. הנה השאלה הראשונה: אם קר מאד לילד ברג" ליים — כמה קר יהיה לו במוח? שאלה שניה: אם ריק לילד בבטן — מה ממלא את ראשו?

ועכשיו, תלמידים, שאלה למתקדמים: אם ילד שבע, חם, לבוש-כהלכה ופיקח מאוד מסוגל לקלוט 100% מדברי המורה; ואם סתם ילד שבע, חם ולבוש-כהלכה מסר" גל לקלוט 70% מדברי המורה — כמה אחוזים מדברי המורה מסוגל לקלוט ילד רע, רועד מקור ולבוש סמרטוטים דקיקים? ובכן, תלמידים, מי יודע את התשובות?

מה אני שומע — שזה לא שיעור בחש" בון? שאין שאלות כאלה בספרי-הלימ" דים? שלא למדתם חומר כזה? התייששו לכם! אמצו מעט את המוח שלכם. אל תתעצלו. סעו לבית-הספר האזורי במעלות. זה בהרי הגליל המערבי, שם תמצאו את התשובות.

ניהם מקור. או אני מבקשת מהם להביא נפט מהבית בתורנות."

★ ★ ★

השוחזק תפוס

ה עדיין לא כל מה שפריע לזילבר בניטה ללמוד. כי על הקור הוא מצליח, איכשהו, להתגבר, אבל לא על הבעיות שיש לו בבית.

זה מתחיל מן הבעיה הטכנית הפשוטה, של-זילבר אין שולחן פנוי להכנת שיעוריו. מכיוון שהוא לומד במשמרת שניה, הוא חוזר הביתה רק בשעה ארבע, ואז חוזר

אמצו מעט את המוח שלכם. אל תתעצלו. סעו לבית-הספר האזורי במעלות. זה בהרי הגליל המערבי, שם תמצאו את התשובות.

★ ★ ★

התנור הנודד

ת מצאו שם למשל, את זילבר בניטה, התכווננו-א בתמונתו. הוא ילד יפה, בעל עיניים ירוקות, דק ושירי, כאשר עלו הוריו ארצה ממרוקו היה בן שנתיים בלבד. מאז חלפו שש שנים — אבל זילבר בניטו עדיין "מרוקאי". הוא אינו משתולל באותה פראות חופשית של בן-גילו מחדרה, וכאשר שואלים אותו שאלה בעברית חיי" בים לחזור עליה פעמיים או שלוש, ואם תבקשו ממנו להראות לכם את מחברתו — הוא יעשה זאת בלי אותה גאוה טבעית של ילד בן גילו.

בואו, ניכנס איתי לכיתה ב'. המורה כר" תבת משהו על הלוח. משהו שזילבר צריך להעתיק ולחזור עליו. אך הוא מפסיק את כתיבתו, ומתחיל לשפשף במרץ את אצבעותיו. אחר כך הוא משלב את זרועו" תיו על חזהו ודוחף את ידיו תחת בתי" השחי. עייף מרוב כתיבה? לא. פשוט קר לו. מתחת לספסל מצטלבות רגליו פעם אחר פעם. וזילבר הוא ילד בן-זמול. אביו פועל קבוע ולכן נעולות רגליו בנעליים גבוהות. אבל בכל זאת הרצפה קרה, והחדר קר במע" לוח, השוכנת בגובה 600 מטר מעל פני הים. אבל אין נפט כדי להדליק את התנור. בחורף שעבר היה נפט. משרד-החינוך הק" ציב את 60 הלירות הדרושות לכך. השנה בוסלה ההקצבה. דברים אלה לא הוסברו לזילבר בניטה. הוא רק יודע שקר בכיתה. בכיתה הסמוכה בוער התנור. אחד התל" מיידים הביא עמו בקבוק נפט בבוקר. אבל אפילו תנור זה אינו מספיק לחמם את החדר הגדול. על כן מעבירה אותו המו" רה מפונה לפינה; כדי שהחום יחולק באו" פן צודק. בין 30 תלמידיה. יש מורות שבאופן עקרוני אינן מסכימות

המורה - חיילת

זו שנתה השנייה בתפקיד מורה והיא חייבת להתמודד עם בעיות כה רבות שגם מורה מקצועית ומנוסה היתה, ללא ספק, מתקשה לעמוד בהן. אולם גם הנסיון שרכשה במשך שנתיים אלה ילך לאיבוד בסוף השנה, כאשר החיילת-המורה תסיים את שירותה הסדיר, ותשתחרר מצה"ל.